



# Sosiaalinen ehdollisuus EU:n viljelijätukien ehtona 1.1.2025 alkaen

# Sosiaalisen ehdollisuuden tausta on EU-lainsäädännössä

- Sosiaalisesta ehdollisuudesta säädetään [CAP-suunnitelma-asetuksessa](#) (EU) 2021/2115: resitaalit 45-49, 14 artikla ja liite IV
  - Neuvonnan osalta resitaali 50 ja 15 artikla
  - Liitteessä IV lueteltu velvoittava EU-lainsäädäntö työehdoista ja työturvallisuudesta
- Valvonta ja seuraamukset määrittellään [horizontaaliasetuksessa](#) (EU) 2021/2116: resitaalit 69-70 ja 87-89 artiklat
  - Lisäksi ehdollisuuden seuraamusten osalta 85 artiklan kohdat 2, 5 ja 6

# Tavoitteena **sosiaalisesti** kestävä maatalous

- Taustalla erityisesti koronapandemian aikaan esiin nousseet ongelmat maataloustyöntekijöiden kohtelussa eri puolilla Eurooppaa
- CAP:issa otetaan ensimmäistä kertaa käyttöön uusi mekanismi, joka ottaa huomioon maatalouden sosiaalisen ulottuvuuden → **sosiaalinen ehdollisuus**
- **Tavoitteena**
  - Kehittää EU:n maataloustyöntekijöiden työoloja
  - Edistää sosiaalisesti kestävä maatalouden kehittymistä lisäämällä viljelijöiden tietoisuutta työntekijöiden oikeuksista ja siihen liittyvästä sääntelystä
  - Yhteensovittaa yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) yhteiskunnan odotusten kanssa
  - Kohdentaa seuraamukset niihin tuenhakijoihin, jotka laiminlyövät tiettyjä työsopimuksia ja työturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä
- Ei uutta työsopimuksia tai työturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä noudatettavaksi, eikä uutta valvontaviranomaista!
  - Ainoastaan mahdollisesti vaikutus maataloustukiin, jos laiminlyöntejä havaitaan
- Sosiaalinen ehdollisuus tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.1.2025

# Sosiaalinen ehdollisuus on osa ehdollisuuden kokonaisuutta

**Ehdollisuus** = pinta-alan ja eläinten perusteella maksettavien tukien täysimääräisen saamisen perusvaatimukset \*

## Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC)

- Viljelyn ympäristö- ja ilmastovaatimuksia:
  - Mm. turvemaiden suojeleminen, peltojen vähimmäismaanpeite, suojakaistat vesistöjen varrella, muokkausehdot kaltevilla mailla, viljelykierto peltoalalla.

## Lakisääteiset hoitovaatimukset (SMR)

- Lainsäädännön mukaisia suoria vaatimuksia, jotka koskevat ympäristöä ja ilmastoa, kansanterveyttä, kasvien terveyttä ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia

## Sosiaalinen ehdollisuus

- Suomessa käyttöön vuoden 2025 alusta
- Vaatimuksia, jotka koskevat tuensaajien työntekijöiden työsopimuksia ja työturvallisuutta

\* Vaatimusten noudattamisesta ei makseta erikseen, mutta niiden rikkomisesta voi seurata tukimenetyksiä.

# Ehdollisuus vs. sosiaalinen ehdollisuus

- Kuten ehdollisuuskin, sosiaalinen ehdollisuus on EU:n pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien saamisen edellytys ja koskee kaikkia viljelijöitä
- Seuraamusten arviointiperiaatteet ja vähennysprosentit sovelletaan ehdollisuuden säännöistä
  - EU-lainsäädännön mukaan ehdollisuuden laiminlyöntien arvioinnissa on huomioitava sen vakavuus, laajuus, jatkuvuus tai toistuvuus ja tahallisuus

## **Kuitenkin sosiaalinen ehdollisuus on oma järjestelmänsä:**

- Suomessa sosiaalisen ehdollisuuden valvontaa ei suorita maataloushallinto, vaan työsuojeluviranomainen (AVI) valvoo sosiaalista ehdollisuutta normaalien työsuojelutarkastustensa yhteydessä
  - Ehdollisuuden valvontaotos määräytyy eri tavalla kuin sosiaalisen ehdollisuuden valvonta
- Sosiaalisen ehdollisuuden tukiseuraamukset perustuvat AVI:n suorittamaan arvioon laiminlyönnistä

# Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset

## Tietyt osat seuraavista direktiiveistä:

- 1. Työehtoja koskeva direktiivi** (EU) 2019/1152: art. 3-6, 8, 10, 13
    - Mm. kirjallinen työsopimus osapuolista ja työehdoista ja -oloista
  - 2. Työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskeva direktiivi** 89/391/ETY: art. 5-12
    - Mm. ammatillisten riskien ehkäisy, tiedotus ja koulutus, uuden teknologian hyödyntäminen
  - 3. Työntekijöiden työvälineiden turvallisuutta koskeva direktiivi** 2009/104/EY: artikkelit 3-9
    - Mm. työvälineiden sopivuus ko. työhön
- Huom! Vaikka *sosiaalisen ehdollisuuden* vaatimukseen kuuluu vain osa edellä mainituista direktiiveistä, niin direktiivit velvoittavat kokonaisuudessaan kaikkia työnantajia (myös maatalousalalla) koko EU:n alueella tälläkin hetkellä!
  - Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten kansalliset vastaavuudet on listattuna MMM:n verkkosivuilla: <https://mmm.fi/maataloustuet/sosiaalinen-ehdollisuus>

# Avoimet ja ennakoitavat työehdot, direktiivi (EU) 2019/1152

- **3 artikla**, Työehdot annetaan kirjallisesti
- **4 artikla**, Varmistetaan, että maatalousalan työstä tehdään työsopimukset
- **5 artikla**, Työsopimus tehdään seitsemän ensimmäisen työpäivän kuluessa
- **6 artikla**, Työsuhteen muutokset annetaan tiedoksi asiakirjan muodossa
- **8 artikla**, Koeaika
- **10 artikla**, Työn vähimmäisennakoitavuutta koskevat ehdot
- **13 artikla**, Pakollinen koulutus

# Toimet, joilla parannetaan työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä, direktiivi 89/391/ETY

- **5 artikla**, Yleinen säännös työnantajan velvollisuudesta varmistaa työntekijöiden terveys ja turvallisuus
- **6 artikla**, Työnantajien yleinen velvoite toteuttaa tarvittavat toimenpiteet turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi, mukaan lukien vaarojen ehkäisy, tiedottaminen ja koulutus
- **7 artikla**, Suojelu ja ennaltaehkäisevä toiminta: yhden tai useamman työntekijän nimeäminen huolehtimaan terveys- ja turvallisuustoimista tai pätevän ulkopuolisen palvelun ostaminen
- **8 artikla**, Työnantaja toteuttaa toimenpiteitä ensiavun, palontorjunnan ja työntekijöiden evakuoinnin varmistamiseksi
- **9 artikla**, Työnantajien velvollisuudet riskinarvioinnin, suojatoimenpiteiden ja -välineiden sekä työtapaturmien kirjaamisen ja ilmoittamisen osalta
- **10 artikla**, Tiedottaminen työntekijöille turvallisuus- ja terveysriskeistä sekä suojelu- ja ehkäisytoimenpiteistä
- **11 artikla**, Työntekijöiden kuuleminen ja osallistuminen kaikkiin työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvistä asioista käytäviin keskusteluihin
- **12 artikla**, Työnantaja huolehtii työntekijöiden riittävästä koulutuksesta turvallisuus- ja terveysasioissa



# Työntekijöiden työvälineiden käytön turvallisuutta ja terveyttä koskevat vähimmäisvaatimukset, direktiivi 2009/104/EY

- **3 artikla**, Yleiset velvollisuudet varmistaa, että työvälineet soveltuvat työntekijöiden työtehtäviin eivätkä heikennä heidän turvallisuuttaan tai terveyttään
- **4 artikla**, Työvälineitä koskevat säännöt: työvälineiden on täytettävä direktiivien vaatimukset ja asetetut vähimmäisvaatimukset ja niitä on huollettava asianmukaisesti
- **5 artikla**, Työvälineiden tarkastaminen – pätevien henkilöiden on tarkastettava työvälineet asennuksen jälkeen ja säännöllisesti
- **6 artikla**, Työvälineiden, joihin liittyy erityisiä vaaroja, käyttö sallitaan ainoastaan henkilöille, joiden tehtävänä on käyttää niitä, ja niitä voivat korjata, muuntaa tai huoltaa ainoastaan nimetyt työntekijät
- **7 artikla**, Työergonomia ja työterveys
- **8 artikla**, Työntekijöille on tiedotettava riittävästi ja työvälineiden käytöstä on tarvittaessa annettava kirjalliset ohjeet
- **9 artikla**, Työntekijöiden on saatava asianmukainen koulutus

# Sosiaalinen ehdollisuus koskee kaikkia työnantajana toimivia viljelijöitä

- Osa ehdollisuuden kokonaisuutta → **koskee kaikkia viljelijöitä**, jotka saavat EU:n pinta-ala- tai eläinperusteisia tukia ja jotka toimivat työnantajina
  - Samat EU:n viljelijätuet kuin ehdollisuudessa on tähän astikin ollut
  - Ei vähimmäiskokoa maatilalle
  - Asetus: sovelletaan tuenhakijan maataloustoimintaan tai viljelijän hallinnoimiin aloihin, jotka sijaitsevat saman jäsenvaltion alueella
- Työsuhde määritellään työsuhteen tunnusmerkkien kautta. Ne voivat täytyä myös perheenjäsenen kohdalla, lisätietoja verkkosivulla [www.tyosuojelu.fi](http://www.tyosuojelu.fi)
- [Yhteisen työpaikan](#) periaatteet velvoittavat huomioimaan työturvallisuusasioista tiedottamisen myös tilan ulkopuolisille työntekijöille (vuokratyövoima, lomittajat yms.)

# Työsuojeluviranomainen valvoo työsopimus- ja työturvallisuusasioita kuten tähänkin asti

- Työsuojeluviranomainen (AVI) suorittaa työsuojelun valvonnat kuten tähänkin asti
  - AVI on tähänkin asti tehnyt työsuojelun valvontakäyntejä myös maataloille  
→ **ei uutta valvontaa suorittavaa viranomaistahoa**
  - Sosiaalista ehdollisuutta valvotaan työsuojeluviranomaisten normaalien valvontojen yhteydessä
- Valvonnat suoritetaan työsuojeluviranomaisen omien käytäntöjen mukaisesti
  - Sosiaalisen ehdollisuuden lainsäädännöstä ei tule vaatimuksia esimerkiksi tarkastusmäärästä
  - Työsuojeluviranomaisen maataloustoimialaan kohdistuvia tarkastuksia on ollut joitakin satoja vuosittain

# Työsuojelutarkastus ja sosiaalinen ehdollisuus

- Työsuojeluviranomainen antaa toimintaohjeita, kehotuksia, käyttökieltoja ja velvoittavia päätöksiä
- Horisontaaliasetuksen (EU) 2021/2116 88 artiklan 1 kohta: maksajavirastolle on ilmoitettava laiminlyönneistä, joissa on tehty asiaa koskevia **täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä**
  - Ensimmäistä kertaa annettavat toimintaohjeet ja kehotukset eivät ole täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä → ei seuraamuksia viljelijätukiin
  - **Käyttökiellot ja velvoittavat päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä** → tukivähennyksiä
- Työsopimus- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamatta jättämisestä aiheutuvat seuraamukset eivät ole esteenä samanaikaisille sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten laiminlyönneistä aiheutuville viljelijätukivähennyksille
  - Mahdolliset tukivähennykset ovat seurausta siitä, että tuenhakija ei täytä kaikkia tuen myöntämisen edellytyksiä

# ELY-keskus määrittelee seuraamukset sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten laiminlyönneistä

- Työsuojeluviranomainen (AVI) raportoi havaitsemansa täytäntöönpanokelpoiset päätökset ELY-keskuksille
- ELY-keskuksissa määritellään mahdolliset seuraamukset EU:n viljelijätukiin työsuojeluviranomaisen antamien tietojen perusteella
  - Laiminlyönnistä arvioidaan sen vakavuus, laajuus, jatkuvuus tai toistuvuus ja tahallisuus
  - Seuraamusten arvioinnissa käytetään työsuojeluviranomaisen arviota laiminlyönnistä
- Seuraamusprosentit määritellään valtioneuvoston asetuksessa EU-lainsäädännön asettamin ehdoin
  - Seuraamusten määräytymisen periaatteet ovat hyvin pitkälle ehdollisuuden kaltaiset
  - Valtioneuvoston asetus on tarkoitus saada voimaan 1.1.2025

# EU:n asettamat reunaehdot seuraamuksille - Horisontaaliasetus (EU) 2021/2116

## 88(1) artikla:

- Edellä 87 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettussa järjestelmässä maksajavirastolle on ilmoitettava vähintään kerran vuodessa noudattamatta jättämistä koskevista tapauksista, jos 87 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut viranomaiset tai elimet ovat tehneet asiaa koskevia täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä. Kyseiseen ilmoitukseen on sisällyttävä kyseisen noudattamatta jättämisen vakavuuden, laajuuden, jatkuvuuden tai toistuvuuden ja tahallisuuden arviointi ja luokitus.

## 89(1) artikla:

- Hallinnollisia seuraamuksia sovelletaan ja ne lasketaan 85 artiklan 2, 5 ja 6 kohdan asiaa koskevien säännösten mukaisesti soveltuvin osin.

## Artikla 85 (2), (5) ja (6):

2. Vähennyksen on yleissääntönä oltava 3 prosenttia 1 kohdassa tarkoitettujen tukien kokonaismäärästä.

5. Jos noudattamatta jättämisestä aiheutuu vakavia seurauksia kyseisen toimenpidevaatimuksen tai hoitovaatimuksen tavoitteen saavuttamisen kannalta tai aiheutuu välitön vaara kansanterveydelle tai eläinten terveydelle, on sovellettava korkeampaa vähennysprosenttia kuin se, josta säädetään 2 kohdassa.

6. Jos sama noudattamatta jättäminen jatkuu tai toistuu kerran kolmen peräkkäisen kalenterivuoden aikana, vähennysprosentti on yleissääntönä 10 prosenttia 1 kohdassa tarkoitettujen tukien kokonaismäärästä. Tuensaajan saman noudattamatta jättämisen toistuminen uudelleen ilman perusteltua syytä on katsottava tahalliseksi noudattamatta jättämiseksi.

Jos kyseessä on tahallinen noudattamatta jättäminen, vähennysprosentin on oltava vähintään 15 prosenttia 1 kohdassa tarkoitettujen tukien kokonaismäärästä.

# Seuraamuksista – asetuserluonnos

- Ensimmäisistä toimintaohjeista ja kehotuksista ei tule seuraamuksia, koska ne eivät ole täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä

## Seuraamuksia tulee vakavista laiminlyönneistä seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Tahattomissa vakavissa laiminlyönneissä seuraamus on **1, 3, 5 tai 10 %** vakavuuden, laajuuden ja jatkuvuuden perusteella
- Jos sama tahaton laiminlyönti toistuu kolmen peräkkäisen kalenterivuoden aikana, arvioidaan toistuvuutta
  - Seuraamus **10 %**, harkinnan mukaan voidaan alentaa 7 prosenttiin
- Jos laiminlyönti toistuu uudelleen tai se on muuten tulkittavissa tahalliseksi, arvioidaan tahallisuutta
  - Seuraamus **15-100 %**

## Sosiaalinen ehdollisuus koskee seuraavia tukia:

- ekojärjestelmätuki
- eläinten hyvinvointikorvaus
- emo- ja lypsylehmäpalkkio
- erikoiskasvipalkkio
- kuttupalkkio
- luonnonhaittakorvaus
- luonnonmukaisen tuotannon korvaus
- nuorten viljelijöiden tulotuki
- perustulotuki
- sonnipalkkio
- teurashiehopalkkio
- teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio
- tärkkelysperunapalkkio
- ulkosaariston nautapalkkio
- uudelleenjakotulotuki
- uuhipalkkio
- ympäristökorvaus (ympäristösitoumus)
- ympäristösopimukset

# Hyödynnä tarvittaessa neuvontaa

## Työsopimus- ja työturvallisuusasioissa on jo valmiiksi saatavilla neuvontaa eri tahoilta

- Työsuojeluhallinto
  - <https://tyosuojelu.fi/etusivu>
- Materiaalia maatalouden työturvallisuudesta
  - <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/toimialakohtaista-tietoa/maatalousalat/maatalouden-tyoturvallisuus/>
- Maaseudun työnantajaliitto (neuvontaa jäsenille)
  - <https://tyonantajat.fi/>
- Neuvo-neuvojissa on myös neuvojia, jotka voivat antaa neuvontaa myös sosiaalisesta ehdollisuudesta
  - <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/neuvontakorvaus/sosiaalinen-ehdollisuus/>



# Maatalous on vaarallinen ala

- Tietyt maatalouden työtehtävät ovat vaarallisia, mutta kaikkia vaaroja ei pystytä poistamaan
  - Koneissa on paljon voimaa ja teriä yms.
  - Työtä tehdään eläinten kanssa
- Työturvallisuuslainsäädäntö: työn vaarat on tunnistettava, ja ne on poistettava niin hyvin kuin mahdollista

MT 31.1.2024

## Maataloustöissä kuoli viime vuonna 9 henkilöä, kertoo TTT-lehti – muutos aikaisempaan hälyttävä

Maatiloilla tapahtuneiden kuolemien yleisin syy oli puristuminen, TTT kertoo.

Yle 23.2.2024

## Lähes puolet kaikista viime vuoden työkuolemista tapahtui maa- ja metsätalouden töissä

Lähes puolet viime vuoden työkuolemista tapahtui maa- ja metsätaloudessa. Alan vaarat mietityttävät myös alan opiskelijoita.

Maatalous 🕒 23.2.2024

# Sosiaalinen ehdollisuus voimaan 1.1.2025

- Hallituksen esitys ja valtioneuvoston asetus on tarkoitus saada voimaan 1.1.2025
- **Ainut uusi asia on, että työsopimus- ja työturvallisuusasioiden laiminlyömisestä voi seurata tukimenetyksiä**
  - Jos noudattaa tälläkin hetkellä voimassa olevaa lainsäädäntöä, ei tule seuraamuksia
- Ei uusia valvontoja maatalousalalle, eikä uutta sääntelyä noudatettavaksi lukuun ottamatta mahdollisia tukiseuraamuksia
- Ensimmäisistä toimintaohjeista ja kehotuksista ei tule seuraamuksia, joten viljelijällä on pääsääntöisesti oikeus korjata virheensä ilman seuraamuksia
- **Erityisesti työturvallisuusasiat ovat myös yrittäjälle ja hänen perheelleen itselleenkin eduksi**
- Työnantajana toimimisesta on saatavilla runsaasti neuvontaa, jota kannattaa hyödyntää